

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն Ք

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Ք

Ծաղկեայ ժամացոյց եւ տումար. — Հա-
մակրելի են ծաղիկները, և ընդհանրապէս
զուարթ քան թէ տխուր, ժամանակին կ'ըզ-
գան, ժամանակին կը ննջեն ոմանք ժամե-
րով, այլք օրերով, շաբաթներով և ամիսնե-
րով և հուսկ ուրեմն սթափելով, այս իրենց
յատկութեամբ՝ լըյութեամբ մը թուի թէ կը
ծիծաղին արուեստական ժամացոյցից վրայ և
կ'ընծայեն բնութեան բնական ժամացոյց մի,
բնական տումար մի:

Նոնաֆարի, խարբրուկի, ցնկան և այլ
բազմաթիւ բուսոց ծաղիկներն որոշեալ ժա-
մերուն կը բանան ու կը զոցեն իրենց քրն-
քուշ թերթիկներն, Մեծ բուսաբանն իիննէոս
գիտելով ծաղկանց սոյն յատկութիւնը՝ հնա-
րեց ծաղկեայ ժամացոյցն: Նախ որոշեց ե-
րեք բաժանմունք, առաջին. Ծաղկունք օդե-
րևոյրաբանականք, որք ըստ օդոյ բարեխառ-
նութեան շուտ կամ ուշ կը բացուին. եր-
կրորդ, Արևադարձայինք, որք առտու կա-
նուի կը բացուին և իրիկուան դէմ կը գո-
ցուին: Հասարակօրեայք որք որոշեալ ժա-
մուն կը բացուին և կը գոցուին. և այս յե-
տին բաժանմունքն է՝ որուն վրայ հիմնեց
Իիննէոս իր ծաղկեայ ժամացոյցը:

Արդ մենք ևս ձևացնեմք՝ թէ և ոչ սի-
բուն բուրաստանի մը մէջ, այլ գոնեայ այս
գոյաւ ծաղկեայ ժամացոյց մի հետեւելով Ֆլա-
մարիոնի և Գանտուէայ, Օրուան մէջ 24
ծաղկունք կը բացուին յաշորդաբար և որք
են հետեւեալք:

Կէս գիշերուան կը բացուի Կանկատունկ
մեծածաղիկ. (Cactus à grandes fleurs).

Ժամը 1^{ին}. Լաբոնիոյ կարբեկ. (Lac-
cieron de Laponie).

2^{ին}. Քոչամօրուք (Այծու մօրուք) դեղին.
(Salsifis jaune).

3^{ին}. Յանկաց Պատատուկ. (Lacieron
des haies).

4^{ին}. Մոյկ տանեաց. (Cripide de toits).

5^{ին}. Խաշխաշ. (Pavot).

6^{ին}. Պտղատու քաղեսոտ (քղրեզան խոտ).
(Eperviere frutigueuse).

7^{ին}. Սուկն. (Laitron).

8^{ին}. Մկնակաւ. (Piloselle). Կարմիր
սաւուռ. (Mouron rouge).

9^{ին}. Ցիմկ դաշտաց. (Souci de champs).

10^{ին}. Սառնատունկ. (Glaciale).

11^{ին}. Ամկտուկ. (Pourpier).

Կէսօր. Թգակերպք. (Ficoides).

1^{ին}. Խաշխաշ ժննդարեք. (Eillet pro-
lifere).

2^{ին}. Քաղեսոտ. (Epervier).

3^{ին}. Ափսժժանկ. (Léontodons).

4^{ին}. Վառվռուկ. (Alysse).

5^{ին}. Գիշերագութարձ. (Belle de nuit).

6^{ին}. Տխուր խորդեմի. (Ըթըր). (Géraine
triste).

7^{ին}. Մեծ Մումածաղիկ. (Cierge à
grandes fleurs).

8^{ին}. Պատատուկ. (Liseron). Հոտաւետ
Կշախոտ:

9^{ին}. Պատատուկ ցծային. Liseron li-
néaire).

10^{ին}. Պատատուկ ծիրանեզոյն. (Lise-
ron pourpre).

11^{ին}. Միլեն կամ Ճլէնկ. (Silène).
Գիշերածաղիկ. (Fleur de nuit). —

Ծաղկանց շաւերը՝ որոնք որոշեալ ժա-
մուն կը բացուին՝ միանգամ գոցուելէն վերջը
այլ ևս չեն բացուիր ինչպէս, Կետուրեայք
(Keturies). և կան ևս՝ որք նորէն կը բա-
ցուին, որպիսի են բազմաթիւ Քաղադրեայ
ծաղկունք:

Կան ևս շատ ծաղիկներ որոնք միայն գիշերը կը բացուին, յորս ամենէն նշանաւորն է Մեծ Մոմածաղիկն (Cierge à grande fleur). (Cactus grandiflorus), որուն բընաշխարհն է Ամերիկա. իր երկու հարկերու դամետը մեծութեամբ սիրուն ծաղիկը, բացուելով կը տարածէ անուշ հոտ մի, սակաւ ժամանակ բաց կը կենայ, և նախ քան զարշալուրդ գոցուելով այլ ևս չի բացուիր։ Այժմ՝ նաև Եւրոպայ մէջ կը մշակեն այս գեղեցիկ ծաղիկը, խնամելով ձմերոցաց մէջ ի գորդ բուքաստանաց։

Դարձեալ յիշենք հոս այն ծաղիկներէն մի քանին՝ որոնք միայն գիշերը կը բացուին և կը բուրեն իրենց անուշ հոտը, պայպէս Գիշերածաղիկը (Nycantes ou Jasmin d'Arabie). Կեստրոն (Cestreau) ցերեկները զարշալի կը հոտի իսկ գիշերները քաղցր, Համասպրամ (Lychnis). Խորդենի (Géranium). Ագուսի Թուր (Gladiolus, Glayeuls). Գիշերագուարնք (Belles-de-Nuit).

Յինչն Ափրիկայ Souci d'Afrique ճիշդ առաւօտեան ժամը 7ին կը բացուի և մինչև չորս բաց կը մնայ եթէ չոր է օդը, բայց եթէ ամենեին չի բացուիր և կամ չորսէն առաջ կը գոցուի, ապա՛հով քլլանք որ նոյն օրը անձրև պիտի գայ։ Սիպրիկայ Կաթնբեկ ծաղիկը՝ բոլոր գիշերը բացուած կը մնայ, եթէ երկրորդ օրուան օդը պայծառ քլլայ։

Հարսնամատի (Nymphaea) սիրուն ծաղիկներն արևու մոտած ատեն կը գոցուին՝ կը մտնեն ջրոյ մէջ. երկրորդ առտու մինչ արևը կը ծագի հորիզոնի վրայ, ծաղիկներն ալ կը բացուին ջրէն դուրս կ'ելնեն։ Այս շարժումները Պլինիոս արդէն նկարագրած էր իւր (ԺԳ գրոց) մէջ այսպէս. « Կը պատմեն թէ Եփրատայ մէջ ծաղիկն Լոտոս Lotus գիշերը կը մտնէ։ ջրոյ մէջ հոն կը մնայ մինչև կէս գիշերը, և այնքան կը խորասուզի զոր եթէ ուղեմք ձեռքով վերհանել չենք կրնար. անցնելով կէս գիշերը, նա կամաց կամաց վեր կ'ելնէ, այնպէս որ արեւուն ծագման աւտեն նա բոլորովին ջրոյ մակերևոյթէն վեր կը բարձրանայ և կը բանայ իր թերթերը »։

Բազմաց ծանօթ է, թէ Պլինիոսի յիշած

լոտոսն հարսնամատի տեսակներէն է և Թագուհի այն ամեն ջրոյ եղեգանց՝ որք կը բուսնին Եփրատայ, Նեղոս և Գանգէս գետոց մէջ։ Եղիպտացիք արեգական նուիրած էին լոտոսը և ասոր ծաղիկն ու պտուղը շատ անգամ նկարած կամ քանդակած կը տեսնեմք եգիպտական և հնդկական շիրմաց և սրբազան մատեաններու վրայ։ Գալով Յունաց առասպելին Նեպտոնի դուտորը Լովտոս, Պրիամու յափշտակութենէն խոյս տալով, աստուածները անիծեք են գինջը և ի պատիժ փոխեր են այս բուսական որով կոչի սա լոտոսս։

Արդ յետ նկարագրելու ծաղիկեայ ժամացոյցը, ձևացնենք ևս Երազկեայ Տոմարն և երանի թէ յիշուած ամէն ծաղիկներն մեր երկրին մէջ ևս գտնուէին, օրով ոչ միայն պարզ կարգալով կը զուարճանայինք, այլ զանոնք ճարտարութեամբ մի շարեւով կարագործելով պէտք չէինք ունենար մեռուղեայ ժամացոյցներու և ոչ Գրիգորեան՝ և կամ Յուլեան տոմարներու։

Ահաւտիկ այն ծաղիկներն որոնք յաջորդաբար իւրաքանչիւր ամսոյ մէջ բացուելով կը ձևացնեն բուսական Տոմարն։

Յունուար. Սեա Եղեբորոս. (տն. պոյս. նուզ օթու). (Ellébore noire).

Փետրուար. Եղեղի կամ Կապա, որ է մշտաբալար զափնին. (Daphné).

Մարտ. Ապեանց Սոլդանի. (Soldanelle des Alpes), մեր կողմերն անծանօթ է։

Ապրիլ. Հոտաւետ Կակաւ (տն. լալէ չի. չէ). (Tulipe odorante).

Մայիս. Փիկեղ կամ Ասպիրակ լարա. կախ. (Spiree filipendule). Գտանի ի Պոնտոս և ի Բաբելոն։

Յունիս. Հարսնոց ծաղիկ. (Pavot coquelicot). Յորենց հետ մեծցած կարմիր խաշխաշն է։

Յուլիս. Տերնփռակ (տն. զորզի գանթա. բրն). (Centaurée).

Օգոստոս. Դոսարոյս (տն. օլուզ օթու).

(Scabieuse). Մեր երկրի ամէն կողմերն ալ կը գտնուի :

Սեպտանթեր. Արշտակ Եւրոպայ. (Cy-clance d'Europe).

Հոկտեմբեր. Զիճու Պոպդակ. (տճ. սարը գանթարիտ). (Mille pertuis de Chine).

Նոյեմբեր. Քսիմենեսի (Xyménésie).

Դեկտեմբեր. Լոպէսի ողկուցաձէ (Lopésie à grappes).

Օդաչու կառք. — Եթէ կայ ազգ մը՝ որ իրաւամբ կարենայ սարժիլ գիտական մարտւած յառաջադիմութեան պատճառը լինելով, է նա ինքն Ամերիկացին. ինքն է հեղինակ այն մեծամեծ գիտոյց՝ որոնց վրայ առ հաւասարակ գիտունք եւ տղէտը վարմացած են : Ամերիկացիք իրեն մոզական դաւազան մը կը խաղցնեն երկտրական ազդակը իրենց ձեռաց մէջ, յոյն ազգակով Մօրս 1876ին հաստատեց հանրածանօթ եւ հանրութեան օգտակար Հեռագիրը (Télégraphe), Կրահամ Պէլ իւր վարմանայի Հեռախօսն (Téléphone), որով նոյն ինքն հեղինակը 1893ին Վշինկթոնէ 'ի Շիկագո կրցաւ բանակցել իւր բարեկամաց հետ Էլոյմբիան մեծ Ալքսանդրիսի ժամանակ : Սոյն ամերիկացին նոյն ազգակով հաստատեց իւր Հեռատեսիկոս (Téléscope) գործին, որուն առջև կեցած կը տեսնենք հեռաւոր բարեկամներ. եթէ պարզ տեսութեամբ չենք բաւականանար, ձեռուրնիս կ'առնումք հեռախօսը եւ անաւսիկ հեռի 'ի միմեանց կ'ունենամք դէմ առ դէմ տեսութիւն եւ բանակցութիւն :

Նոյն ինքն Կրահամ Պէլ դարուս վերջերը հնարեց Լոպոֆոն (Protophone) գործին. կատարեալ հեռախօս մ'է, միայն այս տարբերութեամբ, որ սա փոխանակ մետաղ թելերով հաղորդելու խօսակցութիւնը հեռաւոր տեղեր, պարզ արեգական ճառագայթներով կը հաղորդէ սեղնին (անմետաղական պարզ մարմին նման կապարով) երկկտրութեան եւ մի բանի ոսպանակն ապակիներու միջոցաւ :

Անմիջապէս դարուս վերջերս Ամերիկացիք կը փոխանցեն երկտրական ազդակը շարժիչ գործեաց, որով քարակոփը կը շարժէ իւր քարահաս գործին, գրամագործն՝ դրամահաս

գործին, դերձակն եւ կօշկակարը իրենց կառուակ գործին, կառավարը իրեն ելեկրականը : Սոյն ազգակով կը բանեցնեն ալիւրի, բամբակի, լուցիւղ, մետաքսի մեծամեծ գործատանց շարժիչ գործիներն, նմանապէս տրպարանաց գրաշար, թերթածալ, զրակազմ մեքենաները : Այժմ իրենց շղեպաւաց, շղեկաւաց եւ տրամուդեաց շարժիչ ազգակն է ելեկտրութիւնը :

Այս վարմանայի եւ գիտաւոր ազգը թէև չկրցաւ թեւեր շինելով ելեկտրութեամբ օդոյ մէջ թեւապարել, որ անկարելի կը թուի բազմաց¹, այլ կրցաւ ելեկտրական քաւցեցնել օդոյ մէջ, թէև մի բանի տարի առաջ գտնուած է նա, այլ այժմ բոլորովին կատարելագործուած է եւ իր կիրառութիւնը շատ յաճախեալ : Առաջ սոյն վարմանայի կառուր գոր Գաղղիացիք կը կոչեն Tramway à câble aérien իսկ մենք Օդաչու կառք, միայն ամենաթեթեւ բեռներ կը տանէր, այլ այժմ ընդհանրական մեծամեծ բեռներ կը տանի եւ նաեւ ճանապարհորդութեան կը ծառայէ : Օդաչու կառքը կը սահի օդոյ մէջ ձգուած պարաններու վրայէն ինչպէս տեղաշարժը (locomotif) երկաթուղոյ վրայ : Պարանները տեղ տեղ գառի վայր ըլլալով կառքը այն տեղերը հասած միջոց պարզ իւր ծանրութեան ուժով առաջ կը մղուի, իսկ գառ 'ի վեր տեղերը ելեկտրական շարժիչ գործի մը զայն պարաններուն վրայ կը բարձրացնէ եւ այսպէս օդաչու կառքը առաջ կ'երթայ :

Ճիւղաւազարի մէջ նշաններու աշտարակը որ հաստատուած է 380 մետր բարձրութեամբ ժայռի մը վրայ, աստի մինչև քաղ-

1. Օրիլիէ, Գանտէ, Բալիլլէ. Պօղոս Կոնստանտին Եւսէ. յետ բազում աշխատութեանց չկարացին թռչնոյ պէս թռչիլ յօդս. Թուրի թէ լատին գերբազն Ուլրաֆիոս իբրեւ մարգարէ ըսած է « Pennis non homini datus » թէ՛ թռչչ չեն տուել մարդկան, որով կարենան ճախրել յօդս : Թէև վերջի տարիներս ոմանք փորձեցին եւ ըստ բաւականի յաղողեցան, բայց միշտ անկատար մնաց իրենց գիւտը ինչպէս Ուտայ Լիլիէնալ գերմանացոյնը, որ անցեալ տարի կատարեց իւր փորձը :

քին հարաւային կողմը օդոյ մէջ ձգեր են օդաչու կառքի մը պարանները. կառքն որ շուաններէն կախուած ժայռին վրայ կ'էնէ, սնդակի ձև ունի, ուր թէ՛ վաճառք կը դըրուի. և թէ՛ ճանապարհորդ մը կրնայ նստիլ: Քաղաքն մինչև ժայռին զազաթէ հասնելու համար կը կարէ 380 մետր ճամբայ, տեղ տեղ մասնաւոր երկաթէ ձողեր հաստաւորուած կան, որոնք չեն թողուր որ կառքին պարանները բոլորովին կախուած մնալով անտանելի լլայ վերելքը:

Մեքսիկոյի մէջ նոր ժամանակներս հաստատուած են այսպիսի օդաչու կառք մը իր պարանները լեռնէ լեռ ձգուած են, միայն երկու հոգի կառքին մէջ կրնան կենալ. առայժմ պարզ ժողովրդեան զուարճութեան համար կը զբոժանուի:

Ի Քեռոզիլի նմանապէս հաստատուած են այսպիսի օդաչու կառք մը որուն շարժիչ պոշովտիկ պարանին տրամագիծն է 1 հարիւրքամետր. որ ուժով մը կապուած է կառքին, պարանը կը գտնայ ելեկտրական շար-

ժիչ մեքենայէ մը որ մասնաւոր կայարանի մը մէջ կեցած է և 20 ձիու զօրութիւն ունի:

Ճարտարապետը կը ջանան փոխանակ մեծաքանակ ծախքով հսկայագործ կամուրջներ շինելու գետերու վրայ, սոյն օդաչու կառքը հաստատել՝ որ համեմատութեամբ ամենաքիչ ծախքով կրլլայ. և առաջին փորձը պիտի ընեն Նիազարայի ջրվեժին վրայ և սոյն կամուրջը պիտի ծառայէ մասնաւոր օտարականաց զուարճութեան համար:

Տարեկան մեղը յեւրոպա. — Ըստ արդի վիճակագրութեան, տարուան մէջ մեղուները միայն յեւրոպա 15 000 տակառաշափ միմ կուտան, որ կ'արժէ 33 750 000 փրանկ. 80 000 տակառաշափ մեղը, կ'արժէ 55 միլիոն փրանկ:

Կը դնենք հաս Եւրոպայի մէջ գտնուած փեթակաց թիւն և թէ քանի տակառաշափ մեղը կ'ենէ իւրաքանչիւր քաղաքաց փեթակէն:

Գերմանիա.	ունի	1900 000	փեթակ,	կ'ենէ	20 000	տակառաշափ մեղը *
Սպանիա.	—	1690 000	—	—	19 000	—
Աւստրիա.	—	1550 000	—	—	18 000	—
Գաղղիա.	—	950 000	—	—	10 000	—
Հոլանտա.	—	240 000	—	—	2 500	—
Բելգիա.	—	200 000	—	—	2 000	—
Յունաստան.	—	30 000	—	—	1 400	—
Ռուսաստան.	—	110 000	—	—	900	—
Դանիմարկա.	—	90 000	—	—	900	—

Միացեալ Նահանգը ունի 2 800 000 փեթակ, ոսկեց կ'ենէ 30 000 տակառաշափ մեղը: Ի Էսանտա 19 միլիոն փեթակ կը պահեն, որոնք կուտան 40 000 հազարազօրժ մեղը. առ է աշխարհի ամենէն հարուստ փեթակը:

Հսկայ շոգենաւ. — Անգղիոյ այս նորաւ կերտ շոգենաւին երկայնութիւնն է 213 մետր. լայնութիւնը 25 մետր: 25 000 ձիու զօրութիւն ունի, որով ժամուան մէջ 48 հազարամետր տեղ պիտի կտրէ. այս շոգենաւին անունը դրին Gigantic վիքիարի:

Խղունջները սպաննելու դեղ. — Դաշտաց և ծաղկանց մեծ ֆառ կը հասցընեն խղունջը, Բարթեռ զատնը սպաննելու համար կ'առաջարկէ դաշտաց կամ բուրաստանաց մէջ, տեղ տեղ դնել ցորենի թեփ, գիշերները խղունջը բազմութեամբ կը գիշերին կ'ուտեն այս թեփը, երկրպարծը դիւրութեամբ ստառու կանուխ կրնայ ժողվել զանոնք ու ջարդել:

Ոսկեղէն եւ արծաթեղէն զարդերու գոյնը կենդանացնելու նոր կերպ մի. — Շատ դիւրութեամբ կրնամք կենդանացընել ոսկեղինաց

և արծաթեղինաց ֆոյնը) Կուսնոց ոսկերիչ ալ ըլլալու: Կ'առնումք տալականայ շայն բերանով անօթ մի, ասոր մէջ կը տարցնեմք ծրծմ. բական թթուաւոր (acide sulfurique. տն. ցաւ խաղր) առ հազարակ ամէն: Կեղալանաւ Կեղաւ, քով կը գտնուի Կ օսկեզէն աւարկան (խաշ մի կամ մաստանի մը) շատ անգամ այս թթուաւորին մէջ կ'ընկղմեմք և կը հանեմք, յետոյ՝ նախ ջերմ ջրով, վերջը պաղ ջրով կը լուսեմք զայն կը շորցնեմք թիփով (աղցաւ կով), այս ամէն բան կատարելէն վերջ կը տեսնեմք որ նա սասաիկ կերպով կը փայլի իբրեւ Կեղաւ նոր շինուած ըլլար: Բայց այս գործը կատարելու համար մի քանի կարեւոր դիտումներ կը խնդրուին. առաջին՝ առարկան ոսկեթելի մը ծայրը կապել և անով ընկղմել թթուաւորին մէջ: Երկրորդ՝ ժամանակ տալական չի թողուլ թթուաւորին մէջ, բաւական է մի քանի մանրերկրորդ: Երկրորդ՝ թթուաւորին քանակը գտնել այնչափ ըլլայ, որ կարենայ բալորովին ծածկել զառարկան իր մէջ:

Ինչպէս պէտք է լուսլ սպունգը. — Սպունգը ենթակայ է շատ անգամ աղտեղա-

նալու, քանի որ տնական և տնտեսական պիտոյից մէջ միշտ գործածական է: Այդ փոխանակ նետելու այս աղտոտ սպունգները, լաւագոյն և բնորեղագոյն է տունու մի լիտր ջուր խառնել ասոր հետ մի ապուրի դգալ աւշակ (ammoniaque) յետոյ Կեղաւ սպունգը այս հեղանիւթին մէջ, ժամէ մը վերջը երբ կը հանեմք զայն կը տեսնեմք որ նա բոլորովին մաքրուած սրբուած է. ալ ուրիշ բան չի մը: Նոր բայց եթէ չորցնել զայն և գործածել:

Արուեստական կղզի. — Կարողոս Կոյէն Կ'աշխատի արուեստական կղզի մը հաստատել Աւստրալիան Ռիկիանոսի վրայ Լոնկ Իլանտ (Long Island) 16 հազարամետր հեռու, Երվոն խորութիւնն է 24 մետր. հիմ պիտի ըլլան 60 երկաթեայ արկղներ որոնց իւրաքանչիւրին տրամագիծն 8 մետր է, ասոնց վրայ պիտի բարձրացնեն առաջնակարգ պանդոկ մի որուն նման աշխարհի վրայ չէ տեսնուած: Էլզպետն անունը դրուած է Աւստրալիա:

ՀԱՅ ԹԱՏՐԻԲԱԿ ԾԻՏԱԼԻԱ

Գեներալի ինքնատանկերոյ Դար (II Secolo XIX) անուամբ լրագիրն, մեր ազգային երկու երգիչներուն վրայ գովասանք կը գրէ հետեւեալ տողերը «Վաղը երեկոյնան (ն. Տ. 2/3) հրաշալի կերպով պիտի ներկայացուի Լուչիա Լամմերմոր (Lucia Lammermor) Թատրերգունին: Դոնիզետեայ Թատրերգունին երեք արարուածոց ներկայացուցիչ պիտի հանդիսանան, տիկին Օլգա Լիուլինոֆ Պիկիպուրա, վերնարամբ Պարոն Արշակ Կոստանեան, ճարտար Թատրերգակ ամենաաջան չելի ձայնիւ և վառերգակն Պարոն Բեգլար Ամիրջանեան, որ արդէն իսկ քաշ թատրերգակ մ'է, և առաջին գիշերականդէսնեան, հանրութեան համակրանքը գրաւեց »:

Նոյն լրագիրն, պարձեալ կը գրէր. «Ա-

մենալա Թատրերգակներ հանդիսացան, վերնարամբն Պր. Արշակ Կոստանեան և հոգալատր վառերգակն Պր. Բեգլար Ամիրջան, որք իրենց ունեցած առաջին համբան և ևս հաստատեցին »:

Նոյն քաղաքին Յառեյուած Կափարոյի, (Suplemento al Caffaro) լրագիրն կը գրէ. «Գովելի Թատրերգակներ հանդիսացան Բամբերգակն Պր. Արշակ Կոստանեան և Պր. Բեգլար Ամիրջան, ջերմ և խանդակալ ձայնի »: Թատրերգունին կատարուեցաւ Գեներալի մօտ ի Սամպիերտարին շաքաթ իրական մ Յունիս 1895 թ. 1/4, Հանդիսականաց կազմութիւնը անթիւ և անհամար էր, Թատրոնին մէջ ամենեւին պարագայ տէր չէր մնացած, և զրեթէ մեծ բազմութիւն մը գրը-